

**ความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อน
การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต**

**PUBLIC SECTOR CHALLENGES IN THE REGULATION AND PROMOTION OF QUALITY
TOURISM IN PHUKET**

เอกชัย ชำนินา

Ekachai Chamnina

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต กรุงเทพมหานคร

Rattana Bundit University Bangkok

Email: Ekachai.Cham@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์และแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต 2) วิเคราะห์ความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ของความท้าทายของภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 23 ราย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานความท้าทายของภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และผู้นำชุมชนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ตยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้น โดยมีความพยายามในการพัฒนาผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมและชุมชน แต่ยังคงขาดการสนับสนุนเชิงระบบจากความท้าทายของภาครัฐ 2) ความท้าทายหลักของความท้าทายของภาครัฐ ได้แก่ การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน งบประมาณจำกัด ขาดระบบควบคุมคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจน 3) แนวทางที่เสนอ ได้แก่ การจัดตั้งกลไกความร่วมมือแบบพหุภาคี การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ , ความท้าทายของภาครัฐ , ภูเก็ต , ความยั่งยืน ,การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

*Received July 17, 2025; Revised September 16, 2025; Accepted October 9, 2025

Abstract

This research article aims to: 1) examine the current conditions and trends of quality tourism in Phuket Province; 2) analyze the challenges faced by the public sector in driving the development of quality tourism; and 3) propose policy and strategic recommendations to promote sustainable quality tourism. The study employed a qualitative research design, using in-depth semi-structured interviews with 23 key informants, including government officials, tourism business operators, and community leaders in Phuket. The participants were selected through purposive sampling, and the data were analyzed using content analysis. The findings revealed that: 1) quality tourism in Phuket is still in its early stages, with ongoing efforts mainly through community and cultural-based activities but lacking systematic support from the public sector; 2) the main challenges include fragmented coordination among government agencies, limited budgets, the absence of clear quality control mechanisms, and insufficient multi-sector participation; and 3) the proposed strategies emphasize the establishment of multi-stakeholder collaboration mechanisms, the promotion of cultural and community-based tourism sites, and the integration of technology in tourism management. These measures aim to enhance the development of sustainable and high-quality tourism in Phuket Province.

Keywords: Quality Tourism, Government Challenges , Phuket, Sustainability, Tourism Management

บทนำ

จังหวัดภูเก็ตนับเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยและของโลก โดยมีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอันโดดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากนานาประเทศมาเยือนได้อย่างต่อเนื่อง ภูเก็ตไม่เพียงแต่มีชายหาดที่งดงามเท่านั้น หากยังเปี่ยมไปด้วยเสน่ห์ทางวัฒนธรรม อาหารพื้นเมือง วิถีชีวิตชุมชน และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ อย่างไรก็ตาม การเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาและความท้าทายหลากหลายประการที่ความท้าทายของภาครัฐต้องเผชิญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน คุณค่าทางวัฒนธรรม และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมุ่งเน้นไปที่การสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มากกว่าการเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว (Veilleux, A., & Sarrasin, B. 2025) กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ควรส่งเสริมให้เกิดการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ความท้าทายสำคัญที่ความท้าทายของภาครัฐต้องเผชิญจึงไม่ใช่แค่การดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่คือการกำหนดนโยบายและมาตรการที่สามารถควบคุม ส่งเสริม และสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมในระยะยาว ในบริบทของจังหวัดภูเก็ต การพัฒนาเมืองเพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เร่งให้เกิดการขยายตัวของเมือง และโครงสร้างพื้นฐานอย่างรวดเร็ว โดยขาดการวางแผนเชิงระบบและยั่งยืน ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ความแออัดของระบบจราจร การจัดการขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ การบุกรุกพื้นที่สีเขียว ตลอดจนปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจที่สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้จากภาคการท่องเที่ยว Moukomla,

S., & Marome, W. 2025) แม้จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับสูง แต่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่กลับตกอยู่ในกลุ่มทุนรายใหญ่หรือบริษัทต่างชาติ ขณะที่ชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากยังคงไม่ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม ในขณะเดียวกัน ความพยายามของความท้าทายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ตยังเผชิญกับความท้าทายด้านการบูรณาการนโยบาย การจัดการทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งความท้าทายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน การขาดความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์กับการปฏิบัติจริง ทำให้โครงการหรือแผนงานหลายอย่างไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือขาดการสานต่ออย่างเป็นระบบ (Chumaceiro Hernández, et al. 2022) ตัวอย่างเช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หลายแห่งในภูเก็ตยังคงดำเนินไปโดยไม่มีการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างรอบด้าน ซึ่งอาจส่งผลย้อนกลับต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในระยะยาว

นอกจากนี้ ปัจจัยทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเองก็มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหรือชะลอการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ งานวิจัยของ Chidchanok, U., & Kanyapat, P. (2019) ชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มาเยือนภูเก็ตมีแนวโน้มแสวงหาประสบการณ์ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนทั่วไป พวกเขาต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และเสพสุนทรียภาพจากความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญในการยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและสร้างรายได้ที่กระจายสู่ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง แต่ในทางกลับกัน หากความท้าทายของภาครัฐไม่สามารถควบคุมการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ ก็อาจทำให้ศักยภาพของภูเก็ตในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพพลตก อีกประเด็นหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้คือความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของภูเก็ต ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวอย่างต่อเนื่องในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาของ Ekachai, C., & Saruda, S. (2019). ระบุว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภูเก็ตจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การยกระดับบริการสาธารณะ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมทางการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดใหม่ เช่น นักท่องเที่ยวคุณภาพสูง นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งได้รับความสนใจมากขึ้นหลังยุคโควิด-19 (Damnet, A. D.-U. 2024) จากภาพรวมที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ตเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการทรัพยากร การออกแบบนโยบายสาธารณะ การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ หรือการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ทั้งหมดนี้ล้วนต้องอาศัยความเข้าใจที่ลึกซึ้งในพลวัตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล เช่นเดียวกับการมีเจตจำนงทางการเมืองที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ตสามารถเดินต่อไปในทิศทางที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง (Promsaka Na Sakolnakorn, T. 2013) ในบทความนี้จะมีการวิเคราะห์เจาะลึกถึงประเด็นหลักของความท้าทายที่ความท้าทายของภาครัฐต้องเผชิญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาทั้งด้านนโยบาย โครงสร้างการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยั่งยืนของทรัพยากร ซึ่งจะเป็รากฐานสำคัญในการวางแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อวิเคราะห์ความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต

3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ของความท้าทายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต

การทบทวนวรรณกรรม

แนวทางการทบทวนวรรณกรรมฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาบทบาทของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ โดยมีกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่สามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้กับบริบทของจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับประเทศและระดับโลก จังหวัดภูเก็ตมีจุดแข็งทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเปราะบางสูง ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม โครงสร้างสังคม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทำให้จำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพของการท่องเที่ยวในระยะยาวได้ การศึกษานี้จึงใช้กรอบแนวคิดหลัก 3 แนวทางที่สามารถอธิบายและรองรับบทบาทของความท้าทายของภาครัฐในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างครอบคลุม

1. แนวคิดการบริหารจัดการความท้าทายของภาครัฐสมัยใหม่ (New Public Management: NPM) แนวคิด NPM ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในหลายประเทศ โดยเสนอให้ความท้าทายของภาครัฐปรับบทบาทจากผู้ควบคุมมาเป็นผู้บริหารที่เน้นผลลัพธ์ มีการใช้แนวทางจากภาคเอกชน เช่น การแข่งขันภายใน การวัดผลการดำเนินงาน และการบริหารที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Veilleux, A., & Sarrasin, B. 2025) ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ต แนวคิดนี้เน้นให้หน่วยงานความท้าทายของภาครัฐมีบทบาทในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและความโปร่งใส ทั้งในด้านการออกแบบนโยบาย การควบคุมคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว และการบริการสาธารณะที่เอื้อต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง แนวทางนี้ยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นจากชุมชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ด้านคุณภาพให้กับการท่องเที่ยวของจังหวัด

2. ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) แนวคิดระบบของ Von Bertalanffy, L. (1950) มองว่าการบริหารจัดการใดๆ เป็นการประสานระหว่างองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ต ระบบนี้ประกอบด้วยหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน ชุมชน นักท่องเที่ยว และทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ทุกองค์ประกอบมีบทบาทในการขับเคลื่อนระบบให้เกิดความสมดุล การตัดสินใจด้านนโยบายจึงต้องอาศัยข้อมูลรอบด้าน การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการเชื่อมโยงเชิงระบบ เช่น ระบบติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อม กลไกตอบสนองต่อข้อร้องเรียนของชุมชน และกระบวนการประเมินผลเชิงบูรณาการ (Moukomla, S., & Marome, W, 2025) ทฤษฎีนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

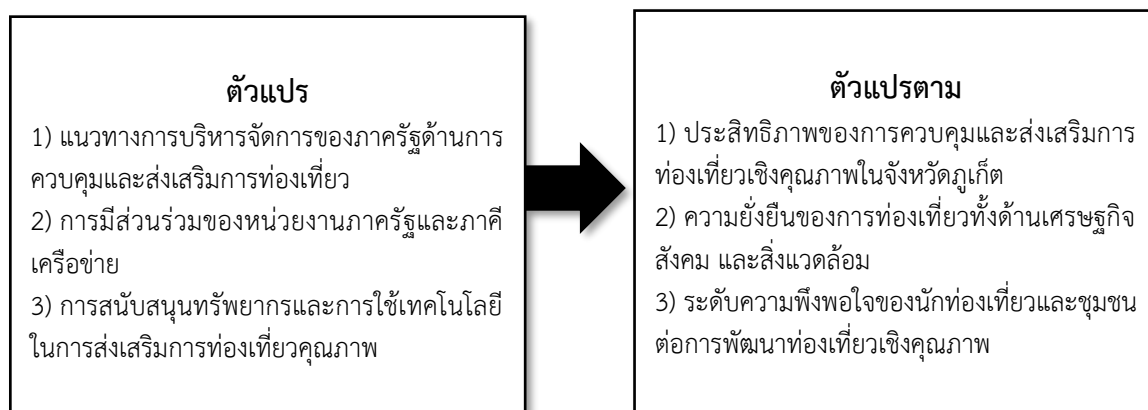
3. แนวคิดธรรมาภิบาลด้านการท่องเที่ยว (Tourism Governance) แนวคิดธรรมาภิบาลด้านการท่องเที่ยวมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาการท่องเที่ยว หลักการสำคัญของแนวคิดนี้คือ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และประสิทธิภาพ (Damnet, A. D.-U. 2024) ความท้าทายของภาครัฐต้องไม่ทำหน้าที่เพียงผู้ควบคุม แต่เป็น “ผู้ประสาน” ที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น ความต้องการ และข้อเสนอจากทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยึดผลประโยชน์ร่วมเป็นหลัก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เปราะบางอย่างภูเก็ต ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และระบบเศรษฐกิจ การนำแนวคิดนี้มาใช้จะช่วยส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากร และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล

4. สรุปองค์ความรู้จากการทบทวนวรรณกรรม จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในบริบทของจังหวัดภูเก็ต สามารถสรุปองค์ความรู้สำคัญได้ว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเปราะบางจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่รอบด้านและบูรณาการ โดยเฉพาะ 3 แนวคิดหลักที่เป็นฐานทางวิชาการ ได้แก่ แนวคิดการบริหารจัดการความท้าทายของภาครัฐสมัยใหม่ (New Public Management: NPM) ซึ่งเน้นประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และผลลัพธ์เป็นหลัก โดยแนะนำให้ความท้าทายของภาครัฐประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการแบบเอกชน เพื่อยกระดับคุณภาพบริการและสร้างความเชื่อมั่นในระบบราชการ ถัดมาคือทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ซึ่งมองว่าการท่องเที่ยวเป็นระบบที่ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่ต้องทำงานเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ความท้าทายของภาครัฐ ชุมชน นักท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการที่ดีจึงต้องอาศัยความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายคือแนวคิดธรรมาภิบาลด้านการท่องเที่ยว (Tourism Governance) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น เพื่อกำหนดนโยบายที่โปร่งใส รับผิดชอบ และยั่งยืน องค์ความรู้จากการทบทวนนี้จึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทความท้าทายของภาครัฐในฐานะผู้ประสานและผู้อำนวยความสะดวกความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

5. ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gap) แม้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพจะมีอยู่มากในระดับประเทศและสากล แต่ยังพบ “ช่องว่างของความรู้” หลายประการในบริบทของพื้นที่เฉพาะอย่างจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีความเปราะบางในหลายมิติ ทั้งสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสังคม งานศึกษาที่ผ่านมาเน้นหนักในด้านเศรษฐกิจหรือการตลาดการท่องเที่ยว โดยขาดการบูรณาการเชิงระบบที่เชื่อมโยงบทบาทของความท้าทายของภาครัฐกับภาคส่วนอื่นในเชิงคุณภาพ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้แนวคิดสมัยใหม่ เช่น NPM และแนวคิดธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายท้องถิ่น ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการวางแผนและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การศึกษาหลายฉบับยังขาดการมอง “การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ” ในฐานะระบบที่มีความซับซ้อนและต้องการการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนอย่างแท้จริง ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติการ ซึ่งส่งผลให้บทบาทของความท้าทายของภาครัฐยังคงเป็นแบบบนลงล่าง (top-down) และขาดกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ประกอบการท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ จากช่องว่างเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาบทบาทของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างลึกซึ้งมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของจังหวัดภูเก็ต เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Veilleux, A., & Sarrasin, B. 2025; Damnet, A. D.-U. 2024; Chumaceiro Hernández, et al. 2022; Moukomla, S., & Marome, W. 2025; Chidchanok, U., & Kanyapat, P. 2019; Ekachai, C., & Saruda, S. 2019) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของความท้าทายของภาครัฐในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต ทั้งในด้านการควบคุมมาตรฐานการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน ตัวแปรหลักที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) แนวทางการบริหารจัดการของความท้าทายของภาครัฐด้านการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานความท้าทายของภาครัฐและภาคีเครือข่าย และ 3) การสนับสนุนทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพ และตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพ

ของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต 2) ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และ 3) ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและชุมชนต่อการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารจัดการของความท้าทายของภาครัฐกับประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ตลอดจนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือความท้าทายในการดำเนินงาน พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนานโยบายที่สามารถตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ยั่งยืน และเป็นธรรมต่อทุกภาคส่วน ดังแสดงใน ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบริบท บทบาท และประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะบทบาทของความท้าทายของภาครัฐในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานเชิงพื้นที่ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ การวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบนี้เหมาะสมกับการศึกษาประเด็นที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคมที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวคิดและออกแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความท้าทายของภาครัฐ ทฤษฎีระบบ และธรรมาภิบาลด้านการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและการดำเนินงานของความท้าทายของภาครัฐกับประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในพื้นที่ การออกแบบการวิจัยอิงแนวคิด scientific inference ของ Yin, R. K. (2015) ซึ่งเน้นความมีเหตุผล ตรวจสอบได้ และสามารถอนุมานจากข้อมูลที่เก็บจริงสู่ข้อสรุปทางวิชาการที่น่าเชื่อถือ

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่สุ่ม (non-probability sampling) โดยเฉพาะการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและมีความรู้เฉพาะในด้านการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานความท้าทายของภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม, 2) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ และผู้ให้บริการกิจกรรมเชิงอนุรักษ์,

และ 3) ผู้นำชุมชนหรือภาคประชาสังคมที่มีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนประมาณ 20-25 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะถึงจุดอิ่มตัว (data saturation) ตามแนวทางของ (Supang, C, 2020)

3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การเก็บข้อมูลภาคสนามจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และเล่าประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับความท้าทายของภาครัฐ การรับรู้ถึงคุณภาพของการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนข้อจำกัด ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบาย ผู้วิจัยจะจัดทำแนวคำถามล่วงหน้าโดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และปรับคำถามตามความเหมาะสมระหว่างการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ (Yin, R. K. 2015)

4. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกถอดความ (transcribe) และนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล (coding) เพื่อระบุธีมหรือหัวข้อหลักที่สะท้อนประเด็นสำคัญ เช่น รูปแบบการบริหารของความท้าทายของภาครัฐ ประสิทธิภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ปัญหาเชิงโครงสร้าง หรือข้อเสนอจากภาคประชาชน กระบวนการนี้จะใช้หลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพที่เป็นระบบ ตามแนวคิดของ Yin, R. K. (2015) เพื่อให้สามารถสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายกรณีและสรุปเป็นแนวโน้มเชิงนโยบายได้อย่างมีความน่าเชื่อถือ

5. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความแม่นยำและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจะใช้เทคนิค การตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ 1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์, 2) เอกสารราชการหรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต, และ 3) ข้อมูลจากงานวิจัยหรือบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง วิธีการนี้ช่วยลดอคติของผู้วิจัยและเพิ่มความมั่นใจในความถูกต้องของข้อสรุป (Supang, C, 2020)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพการณ์และแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 23 ราย ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานความท้าทายของภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และผู้นำชุมชนในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนา โดยมีการขับเคลื่อนบางส่วนในระดับนโยบายและกิจกรรมชุมชน แต่ยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจนหรือมีความต่อเนื่อง ข้อมูลจากความท้าทายของภาครัฐสะท้อนว่ามีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การสร้างมาตรฐานบริการ และการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลหลายรายเห็นตรงกันว่า การดำเนินงานยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและขาดทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอ ส่งผลให้ไม่สามารถขยายผลหรือสร้างมาตรฐานร่วมได้ทั่วถึงทั้งจังหวัด ในมุมมองของผู้ประกอบการ พบว่ากลุ่มโรงแรมขนาดเล็กและผู้ให้บริการกิจกรรมในชุมชนมีความพยายามในการสร้าง ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่า เช่น การจัดเวิร์กช็อป ศิลปหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงอาหาร แต่ยังเผชิญข้อจำกัดด้านการตลาดและการเข้าถึงนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง ขณะที่แนวโน้มในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า นักท่องเที่ยวมีความตื่นตัวต่อประเด็นความยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มยุโรปและกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญกับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทำให้การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมีแนวโน้มขยายตัวได้ หากได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจากความท้าทายของภาครัฐ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์ความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าความท้าทายของภาครัฐในจังหวัดภูเก็ตกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานความท้าทายของภาครัฐ ผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานราชการหลายแห่งระบุว่ามีการจัดทำนโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ แต่ขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน เช่น หน่วยงานท้องถิ่น สำนักงานท่องเที่ยว และกรมทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อน ขาดทิศทางร่วม และไม่มีการติดตามผลที่ชัดเจน 2) ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคล หลายพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง แต่ขาดงบประมาณสำหรับการพัฒนา ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน หรืออบรมบุคลากรด้านบริการ รวมถึงเจ้าหน้าที่ความท้าทายของภาครัฐเองบางส่วนยังขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ 3) ความท้าทายด้านการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการ ไม่มีระบบติดตามหรือควบคุมมาตรฐานที่ชัดเจน เช่น ระบบรับรองกิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้การควบคุมคุณภาพบริการเป็นไปอย่างกระจัดกระจาย และยากต่อการประเมินผลในภาพรวม และ 4) ข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคเอกชน แม้จะมีแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลจากชุมชนบางพื้นที่ระบุว่าไม่ได้รับข้อมูล หรือโอกาสในการร่วมออกแบบกิจกรรมหรือแผนพัฒนา ขณะที่ภาคเอกชนบางส่วนมองว่าความท้าทายของภาครัฐดำเนินการล่าช้าและขาดความยืดหยุ่น กล่าวโดยสรุป ความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในภูเก็ตมีลักษณะเป็น โครงสร้างเชิงระบบ ที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปด้านการบริหารจัดการภายใน ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน และการสร้างความเข้าใจร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างแท้จริง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ของความท้าทายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ของความท้าทายของภาครัฐควรอยู่บนหลักการของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอที่สำคัญดังนี้ 1) สร้างกลไกความร่วมมือแบบพหุภาคี (Multi-stakeholder Collaboration) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอให้จัดตั้งคณะทำงานร่วม ระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อออกแบนโยบาย ส่งเสริมกิจกรรม และติดตามผลการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ โดยกลไกนี้ควรมีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนและสามารถเชื่อมโยงนโยบายระดับจังหวัดกับการปฏิบัติในระดับพื้นที่ 2) สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ หลายชุมชนในภูเก็ตมีศักยภาพด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น อาหารพื้นเมือง และทรัพยากรทางธรรมชาติ ผู้ให้ข้อมูลแนะนำให้ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น เวิร์กช็อปพื้นบ้าน หรือเส้นทางเรียนรู้แบบชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีระบบรับรองแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่มีมาตรฐาน 3) พัฒนาแพลตฟอร์มกลางและใช้เทคโนโลยีสนับสนุน ความท้าทายของภาครัฐควรจัดทำฐานข้อมูลและแพลตฟอร์มกลางที่รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพทั่วจังหวัด และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันสำหรับติดตามพฤติกรรมท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบ และการให้ข้อมูลแบบเรียลไทม์เพื่อการวางแผนที่แม่นยำ และ 4) พัฒนาและอบรมบุคลากรท้องถิ่นให้เข้าใจแนวคิด คุณภาพ และ ความยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการ ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้จัดโครงการอบรมให้แก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และผู้ประกอบการ เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านบริการ การอนุรักษ์ และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ กล่าวโดยสรุป แนวทางที่เสนอเน้นการปรับบทบาทของความท้าทายของภาครัฐจาก ผู้ควบคุม สู่ ผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก โดยการสร้างระบบนิเวศการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ชัดเจน ยั่งยืน และมีความยืดหยุ่นตามบริบทของพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการณ์และแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดภูเก็ตมีแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการขับเคลื่อน โดยเฉพาะในระดับปฏิบัติการ ซึ่งยังขาดความเชื่อมโยงเชิงระบบและการสนับสนุนที่ยั่งยืนจากความท้าทายของภาครัฐ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Veilleux, A., & Sarrasin, B. (2025). ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้ประเทศไทยรวมถึงภูเก็ตจะมีการนำแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ มาใช้ในการวางนโยบาย แต่ในทางปฏิบัติกลับยังเน้นที่การดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวระดับบนเพียงเพื่อเพิ่มรายได้ ซึ่งเสี่ยงต่อการกระจุกตัวของผลประโยชน์ในกลุ่มทุนมากกว่าการพัฒนาอย่างทั่วถึงและยั่งยืน ในบริบทของจังหวัดภูเก็ต งานวิจัยนี้ยังพบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมักเกิดจากความพยายามของชุมชนหรือผู้ประกอบการรายย่อย เช่น การท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่า ซึ่งมีการพัฒนาเนื้อหาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวที่แสวงหาคุณค่าทางจิตวิญญาณและการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Orathai, K., Chanprasit, P., Wasana, T., & Wijit, R. (2021). ที่เสนอว่าศักยภาพของย่านเมืองเก่าภูเก็ตควรถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนผ่านการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การจัดการเชิงสร้างสรรค์ และการสนับสนุนเชิงนโยบายอย่างจริงจัง โดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ตมีรากฐานที่เข้มแข็งจากวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน แต่การเติบโตยังขึ้นอยู่กับทิศทางนโยบายของความท้าทายของภาครัฐว่าจะสามารถส่งเสริมการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมและพัฒนาเชิงโครงสร้างได้มากน้อยเพียงใด

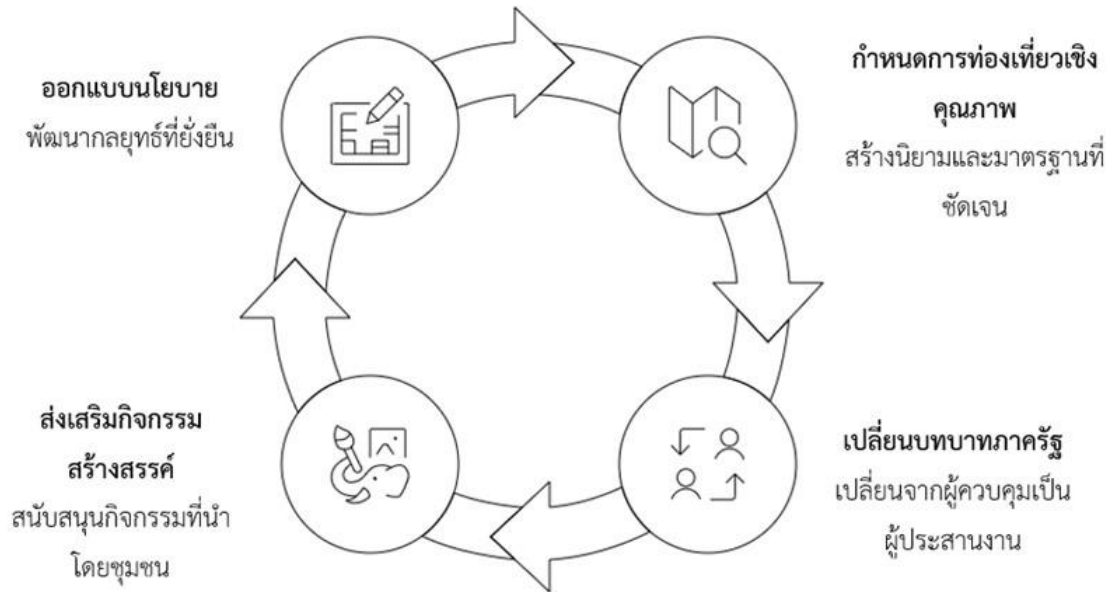
2. วิเคราะห์ความท้าทายของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่าความท้าทายหลักของความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การขาดระบบควบคุมคุณภาพที่มีมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและเอกชนที่ยังไม่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Smith, J., & Nguyen, T. (2023) ที่ระบุว่า การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแบบ regenerative tourism ในภูเก็ตยังเผชิญอุปสรรคด้านโครงสร้างราชการที่ล้าหลัง ขาดกลไกการฟื้นฟูทรัพยากรที่ยั่งยืน และขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานความท้าทายของภาครัฐในการวิจัยนี้ยอมรับว่าหลายโครงการขับเคลื่อนบนฐานนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่ ขณะที่ชุมชนยังไม่ได้รับอำนาจในการตัดสินใจด้านการพัฒนา ส่งผลให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพไม่สามารถตอบโจทย์ความยั่งยืนหรือความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่าความท้าทายของภาครัฐยังไม่สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งต้องการประสบการณ์ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย ไม่ใช่เพียงการเที่ยวชมแบบผิวเผิน ข้อนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chidchanok, U., & Kanyapat, P. (2019) ที่ระบุว่านักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภูเก็ตให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน เช่น เวิร์กช็อปพื้นเมือง อาหารท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรม แต่ยังคงขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในการยกระดับกิจกรรมเหล่านี้ให้เป็นสินค้า/บริการหลักของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ โดยสรุป ความท้าทายของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ตไม่ได้จำกัดเพียงเรื่องทรัพยากรหรืองบประมาณ แต่เป็นความท้าทายเชิงโครงสร้างและวิถีคิด ที่ยังต้องปรับเปลี่ยนให้เท่าทันบริบทใหม่ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. เสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ของความท้าทายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืนในจังหวัดภูเก็ต จากผลการวิจัย พบว่าแนวทางที่สำคัญในการพัฒนานโยบาย

และกลยุทธ์ของความท้าทายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต ควรมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาระบบนิเวศด้านนโยบายอย่างยั่งยืน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Li, R., & Patel, S. (2025) ที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทยยังเผชิญอุปสรรคด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคม ระบบสิ่งแวดล้อม และการกำกับดูแลที่ยังไม่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวคุณภาพสูง โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวอย่างภูเก็ตที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นตลอดปี ผู้ให้ข้อมูลหลายรายเสนอว่า ความท้าทายของภาครัฐควรเปลี่ยนบทบาทจาก ผู้กำกับ เป็น ผู้สนับสนุนและประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจ และชุมชน โดยการจัดตั้งกลไกความร่วมมืออย่างเป็นทางการ และใช้ข้อมูลแบบเรียลไทม์เพื่อวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่ใช้ทุนวัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ข้อเสนอเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chanathana, J., & Witooranon, S. (2021) ซึ่งระบุว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของภูเก็ตต้องอาศัยทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบริการ และการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ เช่น เมืองเก่า อาหารพื้นถิ่น และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสรุป แนวทางในการพัฒนานโยบายของความท้าทายของภาครัฐควรมุ่งสู่การสร้างระบบที่มีความยืดหยุ่น เปิดกว้าง และอิงฐานชุมชน ซึ่งไม่เพียงแต่ยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ภูเก็ตก้าวสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาว

สรุปองค์ความรู้

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในหลากหลายด้านที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะในบริบทของบทบาทความท้าทายของภาครัฐในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนี้ 1) การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในภูเก็ตยังไม่ถูกกำหนดอย่างชัดเจนในเชิงนโยบายปฏิบัติ แม้จะมีการกล่าวถึงในระดับแผนยุทธศาสตร์ แต่ผลการวิจัยพบว่าความท้าทายของภาครัฐยังไม่มีนิยามหรือเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นรูปธรรมสำหรับ การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ทำให้การดำเนินงานในระดับพื้นที่กระจัดกระจายและยากต่อการประเมินผล 2) การจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนบทบาทของความท้าทายของภาครัฐ องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพต้องอาศัยบทบาทของความท้าทายของภาครัฐในฐานะ ผู้ประสานความร่วมมือ มากกว่าการทำหน้าที่ควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จ การสร้างพื้นที่กลางให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมออกแบบและบริหารจัดการ จะเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาว และ 3) ศักยภาพของชุมชนและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรเป็นแกนกลางของการพัฒนา ผลการวิจัยสะท้อนว่ากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ที่เกิดจากชุมชนมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวยุคใหม่ และควรถูกผลักดันให้เป็นนโยบายหลัก ไม่ใช่เพียงกิจกรรมเสริมในเชิงภาพลักษณ์ ดังนั้น องค์ความรู้เหล่านี้สามารถใช้เป็นฐานในการออกแบบนโยบาย กลยุทธ์ และระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในพื้นที่อื่น ๆ ได้ต่อไป ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 วงจรการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ความท้าทายของภาครัฐควรจัดตั้งกลไกการประสานงานแบบพหุภาคี (Multi-stakeholder Mechanism) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ความท้าทายของภาครัฐควรจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อน และสร้างนโยบายที่ตอบสนองต่อบริบทพื้นที่อย่างแท้จริง

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ทุนวัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าภูเก็ตมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์สูง ความท้าทายของภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ และช่องทางการตลาด เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

1.3 พัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ควรจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับติดตาม พัฒนา และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับเป้าหมายความยั่งยืนในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการออกแบบนโยบายการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างลึกซึ้ง การวิจัยในครั้งนี้น่าจะเน้นที่บทบาทของความท้าทายของภาครัฐเป็นหลัก จึงแนะนำให้การวิจัยในอนาคตขยายขอบเขตไปยังบทบาทของชุมชนในฐานะ เจ้าของพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วม อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพจากมุมมองของประชาชนในพื้นที่โดยตรง

2.2 ศึกษาารูปแบบความร่วมมือระหว่างความท้าทายของภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบในพื้นที่ต่าง ๆ ของภูเก็ตที่มีความร่วมมือระหว่างความท้าทาย

ทายของภาครัฐกับเอกชน เช่น โครงการชุมชนท่องเที่ยว หรือการพัฒนาเส้นทางวัฒนธรรม เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ แนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และบทเรียนที่สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้

2.3 ควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นหัวข้อหลักในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ การวิจัยในอนาคตควรเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เช่น GIS, Big Data, หรือ Blockchain ในการวางแผนและควบคุมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านการจัดการทรัพยากร การตรวจสอบย้อนกลับ และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ซึ่งยังเป็นประเด็นที่มีงานวิจัยไม่มากนักในบริบทของจังหวัดภูเก็ต

References

- Chanathana, J., & Witooranon, S. (2021). *Enhancing tourism competitiveness of Phuket Province. Journal of Business and Development*, 7(1), 15–32.
- Chidchanok, U., & Kanyapat, P. (2019). *Creative tourism behavior of cultural tourists in Phuket Province. Phuket Journal of Technology and Culture*, 15(2), 1–24.
- Chumaceiro Hernández, M., González, M., & López, R. (2022). *The impact of sustainable development and social responsibility on quality education. Journal of Environmental Management and Tourism*, 13(1), 51–62.
[https://doi.org/10.14505/jemt.v13.1\(57\).06](https://doi.org/10.14505/jemt.v13.1(57).06)
- Damnet, A. D.-U. (2024). *Thailand's innovative agritourism in the post COVID-19 new normal: A new paradigm to achieve sustainable development goals. Research in Globalization*, 6, 100171. <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2023.100171>
- Ekachai, C., & Saruda, S. (2019). *Enhancing tourism competitiveness of Phuket Province. Journal of MCU Nakhondhat*, 6(5), 2660–2675.
- Li, R., & Patel, S. (2025). *Sustainable tourism development in Thailand: Infrastructure and governance challenges. Tourism Management Perspectives*, 19, 100–112.
- Moukomla, S., & Marome, W. (2025). *Tourism-induced urbanization in Phuket Island, Thailand (1987–2024): A spatiotemporal analysis. Urban Science*, 9(3), 55.
<https://doi.org/10.3390/urbansci9030055>
- Orathai, K., Chanprasit, P., Wasana, T., & Wijit, R. (2021). *Guidelines for developing the potential of historical tourism in the old town area, Mueang District, Phuket Province. Pacific Institute of Management Journal*, 7(1), 184–203.
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. (2013). *Sustainable tourism development and management in Phuket Province. Asian Social Science*, 9(7), 75–90.
<https://doi.org/10.5539/ass.v9n7p75>
- Smith, J., & Nguyen, T. (2023). *Preliminary study of regenerative tourism challenges in Phuket. Journal of Sustainable Tourism Development*, 10(2), 45–61.
- Supang, C. (2020). *Qualitative research methods*. Chulalongkorn University Book Center.
- Veilleux, A., & Sarrasin, B. (2025). *Quality tourism in Thailand: Towards sustainable tourism or further wealth concentration? Tourism and Hospitality*, 6(1), 34.
<https://doi.org/10.3390/tourhosp6010034>

- Von Bertalanffy, L. (1950). *The theory of open systems in physics and biology*. *Science*, 111(2872), 23–29. <https://doi.org/10.1126/science.111.2872.23>
- Yin, R. K. (2015). *Qualitative research from start to finish* (2nd ed.). Guilford Press.